

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

В І С Н И К

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО - ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 1 (51)

Вінниця, 2026

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу
РІШЕННЯ

Національної ради України
з питань телебачення та радіомовлення
щодо реєстрації суб'єкта друкованих медіа
№ 967 від 28 вересня 2023 року
Ідентифікатор медіа – R30-01367

Журнал

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, англійська

Тематичні напрями Вісника:

- Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- Дисемінація передового педагогічного досвіду
- Відомі імена року
- Проби пера
- Конкурси
- Рецензії

Номер затверджено на засіданні Вченої ради
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Протокол № 8 від 19 лютого 2026 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.; **відповідальний редактор:** методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** канд.пед.наук, доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д-р.пед.наук, проф. Мисліцька Н.А., д-р.філол.наук Войцехівська Н.К., канд.філол.наук, доц. Січкарь С.А. (Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини)

*Відповідальність за зміст статей несуть автори
Матеріали видаються в авторській редакції*

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу : Випуск 1(51) /за заг. ред. К.Ф. Войцехівського. Вінниця : Твори, 2026. 160с.

© КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2026

ЗМІСТ

ЛЕСЯ УКРАЇНКА: ДО 155-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

БАБІЙ АЛЛА, ІСКРА СВІТЛАНА ЛЕСЯ УКРАЇНКА: ДО 155-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ УНІКАЛЬНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ ТА ЇЇ ТВОРЧОЇ СПАДЩИНИ	3
РОМАНУХА ЮЛІЯ, СМІРНОВА СВІТЛАНА, КОНІЧЕК ТЕТЯНА, ДУДКЕВИЧ НАТАЛІЯ ЕНЦИКЛОПЕДІЯ ЖИТТЯ І ТВОРЧОСТІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ: УСНИЙ ЖУРНАЛ ДО 155-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ НА ДОПОМОГУ ВЧИТЕЛЮ-СЛОВЕСНИКУ	9
БЕРЕЖАНСЬКА ОЛЬГА МИСТЕЦЬКА САМОРЕАЛІЗАЦІЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ АМАТОРСЬКОГО ТЕАТРАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА	20

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ ТА ГРОМАДЯНОЗНАВСТВА

БАДАЛОВА ЛЮДМИЛА ЗНАЧЕННЯ ОСВІТИ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ	31
БАКАЛОВА НАТАЛІЯ ОСВІТА ЯК МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЛЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ ДЕРЖАВИ	32
ДРОВОЗІЮК ЛІДІЯ ОСВІТА ЯК ЦІННІСТЬ: ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЗРІЗ	35
МАШТАЛЯР ЙОСИП ВИХОВАННЯ ЧЕРЕЗ ЗВУК: ЯК СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ ФОРМУЄ ЦІННОСТІ МОЛОДІ	39
КОЛЕСНИК ОЛЕКСАНДР, КОЛЕСНИК ОЛЕНА ПОЛІТИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ: МІЖ АКАДЕМІЧНОЮ ІСТОРІЄЮ ТА СУСПІЛЬНИМ ЗАПИТОМ	41
ПОХИЛЮК ОЛЕНА, ЮРЧАК КРІСТІНА НОВИЙ ПРАВОПИС У ЗМІ: АНАЛІЗ ДОТРИМАННЯ НОРМ У ПУБЛІЧНОМУ ДИСКУРСІ	51
ПРИСЯЖНЮК ДМИТРО, МАРТИНЮК ВІКТОР, БИСТРИЦЬКИЙ ОЛЕКСАНДР ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ВІННИЦЬКОГО ПОВІТУ КІНЦЯ ХІХ ПОЧАТКУ ХХ СТ.	56

КУЛЬТУРА, НАУКА, ОСВІТА: СМИСЛОЖИТТЄВІ ЦІННОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

РУДА ТЕТЯНА МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ	60
КОНОПКО ОЛЬГА КРОКУЮЧИ РАЗОМ: ЯК ВИХОВАТЕЛЬ-МЕТОДИСТ ФОРМУЄ КОМАНДУ ОДНОДУМЦІВ	62
СТЕПОВА АЛЛА ОБРАЗИ ФРАНЦУЗЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ У ХУДОЖНІХ ІНТЕРПРЕТАЦІЯХ	66
ДИМІНСЬКА ВАЛЕНТИНА, ПЕКУРАРУ ЛЮДМИЛА ВЧИМОСЯ У КЛАСИКІВ	72
ТАРАШЕВСЬКА ОЛЬГА, ЦІСАР ІРИНА СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТІТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ	79
ХОМІЩЬКА НАТАЛІЯ, ІЩУК ВІКТОРІЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК У МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДЛЯ ВИКОРИСТАННЯ АРТ-ТЕРАПІЇ В РОБОТІ З ДОШКІЛЬНИКАМИ	82

ШЕРШУН ГАЛИНА РОЛЬ ВИКЛАДАЧА У ФОРМУВАННІ СВІДОМОГО СТАВЛЕННЯ ДО БЕЗПЕКИ ЯК ЧАСТИНИ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ.....	85
МИХАЛЬЧИШИНА ЛАРИСА ЕКОНОМІЧНА ОСВІТА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ДЕРЖАВИ НА ГЛОБАЛЬНИХ РИНКАХ	87
ЛЕЛЯК ЛЮДМИЛА ПРОЦЕС РЕКРЕАЦІЇ ПІСЛЯ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМИ ВПРАВАМИ	90
ОСИП ЮРІЙ, ОСИП МАРІЯ РОЛЬ ГУРТКОВОЇ РОБОТИ У ПІДВИЩЕННІ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ	95
ЛИМАР ОЛЕНА ОСВІТА У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ ЯК ОСНОВА ПРОЗОРОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ БЮДЖЕТНИХ ПРОЦЕСІВ	102
ПОХИЛЮК ОЛЕНА МОРАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРИ ВПРОВАДЖЕННІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС	105
НЕЧИПОРЕНКО ТАЇСІЯ ДИТЯЧІ СВЯТА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ: ТВОРЧО. ВЕСЕЛО. ЦІКАВО.	107
НАДКЕРНИЧНА ЛЮБОВ, СВЕРЛОВИЧ ВАЛЕНТИНА ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА.....	112
ТЕРЕЩУК АНДРІЙ ВАЛЕОЛОГІЧНА ТА МОРАЛЬНА ОСВІТА У ПЕДАГОГІЦІ Я.-А. КОМЕНСЬКОГО	117
БУГА ОКСАНА, ДЯЧЕНКО ВІКТОРІЯ НАУКОВО-ЕКОНОМІЧНА ОСВІТА ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВИХ НАВИЧОК ТА ВМІННЯ ПРИЙМАТИ РІШЕННЯ	121
ВДОВІНА КАТЕРИНА ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ ПІДЛІТКІВ	124
КУШКО ІГОР, ЛИСАК ІГОР ПІДГОТОВКА ДО НМТ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: АНАЛІЗ ВИКЛИКІВ ТА СТРАТЕГІЧНІ РІШЕННЯ	127
ВОЛКОДАВ ТЕТЯНА ЗАСТОСУВАННЯ МАТРИЧНИХ МЕТОДІВ У ЕКОНОМІЧНОМУ АНАЛІЗІ ТА МОДЕЛЮВАННІ.....	131

МОВА І ЛІТЕРАТУРА У СУЧАСНОМУ СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ

КУЦЕНКО ТЕТЯНА ІНОЗЕМНІ МОВИ ТА ЕТИКА МІЖНАЦІОНАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ: ШЛЯХ ДО ПОРОЗУМІННЯ	139
БЕРЕЗОВСЬКА ВІТАЛІНА ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ НА УРОКАХ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	141
ГОЛОВАНЮК ВАЛЕНТИНА, ГЕДЗ ДАР'Я «ЖИТТЯ НА ОБОЧИНІ»: МАРГІНАЛЬНІСТЬ ЯК СПОСІБ ЖИТТЯ В РОМАНІ М. КАННІНГЕМА «ДІМ НА КРАЮ СВІТУ»	146
УСИК МАРІЯ СЛІПІ ПРОРОКИ ВОЛІ: ТРАГЕДІЯ ТА ТРИУМФ УКРАЇНСЬКОГО КОБЗАРСТВА.....	149
ШУЛИЧЕНКО ОЛЕКСІЙ ГАМЛЕТ ЯК ПРЕДСТАВНИК НОВОГО ПОКОЛІННЯ. ТРАГЕДІЯ І ТРИУМФ	152
ШЛІХТЕНКО ЮЛІЯ, КУЛІЧЕНКО АНГЛЕЛІНА-АНАСТАСІЯ THE USE OF FIGURATIVE LANGUAGE IN CONTEMPORARY ENGLISH SONG LYRICS.....	154
ЛОБОДА МАРІЯ АВТОРСЬКА ПОЕЗІЯ «Я – ТАНК, Я – ВІЙНА, Я – ВБИВАЮ».....	158
ВИМОГИ до написання статей	159

КУЛЬТУРА, НАУКА, ОСВІТА: СМИСЛОЖИТТЄВІ ЦІННОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ
**МОРАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРИ ВПРОВАДЖЕННІ
ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС**

УДК 37.013:004.8]:17.024

ПОХИЛЮК ОЛЕНА

*кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри української філології
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»*

Моральні виклики впровадження штучного інтелекту в освітній процес постають на перетині технологічного розвитку та гуманістичних цінностей. Як зазначають І. Дятлова, О. Патлайчук і О. Ступак, «етичні дилеми, пов'язані зі штучним інтелектом, виходять за межі технічних питань і зачіпають фундаментальні аспекти людського існування, що вимагають всебічного осмислення та критичного аналізу» [2, с. 66]. Авторки підкреслюють, що стрімкий розвиток технологій ставить питання про автономію машин, моральну відповідальність за їхні дії, а також про вплив ШІ на традиційні уявлення про свідомість і моральний вибір. Це особливо важливо в освітньому середовищі, де технології формують мислення нового покоління й впливають на етичні засади взаємодії між людиною й знанням.

В освітній діяльності використання інструментів ШІ відкриває нові можливості для персоналізації навчання, аналізу даних і підвищення ефективності освітнього процесу, але водночас створює низку моральних ризиків. Як зауважують Н. Пилипенко, О. Губарь і Г. Чирва, «етичні аспекти використання штучного інтелекту порушують низку складних питань, які фокусуються на аспектах обробки даних, таких як згода та конфіденційність» [3, с. 141]. Дослідниці підкреслюють, що етика освіти має включати не лише технічну безпеку даних, а й повагу до особистості

здобувача освіти. У цьому контексті небезпеку становить комерціалізація освітнього простору, коли «системи, керовані штучним інтелектом, можуть впроваджуватися без урахування етичних чи інших ризиків для здобувачів» [3, с. 141].

Важливим компонентом моральної відповідальності є також дотримання принципів академічної доброчесності. В. Гришко і Б. Киричук зауважують, що «надзвичайно швидкий розвиток технологій штучного інтелекту суттєво впливає на всі сфери людської діяльності, створюючи унікальні можливості для навчання і проведення досліджень, але водночас породжуючи нові етичні дилеми» [1, с. 305]. Авторки наголошують, що зловживання інструментами ШІ в навчальних цілях підриває базові академічні цінності, адже «надмірне використання штучного інтелекту науково-педагогічними працівниками й студентами в корисливих цілях нівелює основоположні принципи академічної доброчесності» [1, с. 307]. Тому розвиток етичної культури використання ШІ стає обов'язковим складником педагогічної відповідальності.

Моральна відповідальність у процесі впровадження ШІ в освіту має включати як особистісний, так і інституційний рівні. З одного боку, кожен педагог і здобувач освіти повинен усвідомлювати наслідки своїх дій у використанні інтелектуальних систем; з іншого – освітні установи мають забезпечити етичні норми та законодавче

регулювання. Як підкреслюють Н. Пилипенко, О. Губарь і Г. Чирва, «заклади освіти повинні розробляти політику та процедури для захисту даних, зокрема: розумний вибір технологій, регулярну перевірку безпеки, забезпечення обізнаності персоналу щодо принципів захисту даних» [3, с. 142]. Це не лише технічна вимога, а й прояв моральної турботи про довіру між викладачем, студентом і технологією.

Міністерство освіти і науки України регулює використання штучного інтелекту в закладах освіти через «Рекомендації щодо відповідального впровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах вищої освіти» (квітень 2025 р.), розроблені спільно з Міністерством цифрової трансформації України. Основна мета аналізованого документа – створення методичної основи для ефективного, етичного та безпечного використання систем ШІ у вищій освіті, науці, інноваційній діяльності та управлінні ЗВО [4].

МОНУ пропонує закладам освіти впроваджувати ШІ на основі внутрішніх політик, що повинні визначати: правила застосування систем ШІ у викладанні, дослідженнях і адмініструванні; дозволені та заборонені форми використання генеративних інструментів; етичні принципи, що гарантують академічну доброчесність, прозорість і захист даних; порядок дій у випадку порушень чи ненавмисних помилок при роботі з ШІ тощо [4].

Рекомендації визначають основні принципи етичного й відповідального використання ШІ, серед яких: контроль з боку людини (ШІ має залишатися інструментом, а рішення повинні

ухвалюватися з участю людини); технічна надійність і безпека (системи ШІ повинні бути захищеними від збоїв і незаконного використання); конфіденційність і управління даними (забезпечення захисту персональної інформації учасників освітнього процесу); прозорість (користувачі повинні розуміти, як працює система і які її обмеження); різноманітність і недискримінація (уникнення алгоритмічної упередженості); суспільний та екологічний добробут (використання ШІ має приносити користь суспільству); підзвітність (розробники та користувачі систем ШІ мають нести відповідальність за результати їх роботи) [4, с. 20-23].

МОНУ також передбачає створення внутрішніх політик ЗВО щодо академічної доброчесності під час роботи з ШІ; захисту інтелектуальної власності; цифрової трансформації університетів; забезпечення якості освіти та наукової діяльності [4]. Зкладам освіти рекомендовано публікувати такі політики на офіційних вебсайтах, а викладачам – роз'яснювати правила використання ШІ в силабусах і навчальних програмах, зокрема щодо дозволених видів допомоги та меж застосування генеративних моделей.

Окрім того, МОНУ наголошує на підвищенні рівня ШІ-грамотності учасників освітнього процесу через тренінги, курси та просвітницькі заходи, а також на необхідності регулярного аудиту систем ШІ, які впливають на освітні рішення.

Таким чином, регулювання МОНУ спрямоване не на заборону, а на відповідальне впровадження ШІ – із дотриманням принципів етики, академічної доброчесності, безпеки даних і прав людини.

Загалом, як слушно зауважують с. 66]. Отже, впровадження штучного І. Дятлова та ін., «філософія штучного інтелекту в освіту потребує не лише інтелекту є інструментом для розуміння технологічної грамотності, а й моральної того, як технології можуть змінити наше чутливості – здатності зберігати людську суспільство... і формує базові принципи, які гідність, свободу вибору та довіру у світі, де мали б регулювати використання ШІ, щоб інтелект перестає бути виключно людським уникнути етичних і моральних проблем» [2, привілеєм.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Гришко В. І., Киричук Б. С. Академічна доброчесність і штучний інтелект: подолання викликів у освітньо-науковій діяльності України та зарубіжних держав. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2024. Вип. 85, ч. 2. С. 305–310. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.85.2.45>
2. Дятлова І., Патлайчук О., Ступак О. Етичні виклики та перспективи філософії штучного інтелекту у XXI столітті. *ГРАНІ*. 2025. Т. 28. № 2. С. 66-71. DOI: <https://doi.org/172540>
3. Пилипенко Н. М., Губарь О. Г., Чирва Г. М. Етичні аспекти використання штучного інтелекту у навчальних процесах та робота з даними здобувачів освіти. *Global Innovations and Collaborative Solutions in Contemporary Science*. Futurity Research Publishing, 2023. С. 139–142. URL: https://futurity-publishing.com/international_conference_3/ (дата звернення: 06.11.2025).
4. Рекомендації щодо відповідального впровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах вищої освіти. Київ : Міністерство освіти і науки України; Міністерство цифрової трансформації України, 2025. 56 с. URL: <https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/page/community/docs/Регулювання%20ШІ.pdf> (дата звернення: 06.11.2025).

Стаття надійшла до редакції
25 січня 2026р.

ДИТЯЧІ СВЯТА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ:

ТВОРЧО. ВЕСЕЛО. ЦІКАВО.

УДК 373.3.091.33 – 027.22:792.026

НЕЧИПОРЕНКО ТАЇСІЯ

викладач психолого-педагогічних дисциплін

Комунального закладу вищої освіти

«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Постановка проблеми. Дитячі свята в сучасній школі - це важлива частина виховного процесу. Вони сприяють розвитку в учнів почуття єдності, творчого потенціалу, відповідальності та сприяють покращенню атмосфери в колективі.

Сучасні свята в школах відрізняються інтерактивністю, новими форматами та часто враховують індивідуальні інтереси учнів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Відомі педагоги минулого